

Introduktion

Välkommen till KomUT

Kompetensutveckling i skogen (KomUT) är en utbildningsåtgärning med mål att sprida information och kunskap om vårt rika kulturarv i skogen och hur man på bästa sätt ska ta hänsyn till dessa i samband med skogsbruksåtgärder.

Kursens alla delar finns tillgängliga på Länsstyrelsens webbplats. Det är därför lätt att hitta den information du behöver när du ska genomföra en skogsbruksåtgärning som kan påverka en fornlämning.

Utbildningen har tagits fram av Länsstyrelsen i Hallands län och Länsstyrelsen i Västra Götaland i samarbete med Europeiska Jordbruksfonden.

KONTAKT

Länsstyrelsen Hallands län
halland@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen Västra Götaland
vastra.gotaland@lansstyrelsen.se

Projektets webbplats:
www.lansstyrelsen.se/halland/komut

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Europa investerar i landsbygdsområden

Utbildningens mål är att:

- öka kunskap bland ombud/planerare, markägare, maskinförare och intresserad allmänhet kring kulturlämningar i skogen
- minska skador på dessa i samband med skogsbruket.

Dessutom skapar kursen mervärden genom att påvisa:

- kunskaps- och upplevelsevärden
- identitetsskapande element
- positiva effekter ur ett friluftslivsperspektiv.

På nästan 70 procent av Sveriges landyta växer i dag skog. Omkring 75 procent av alla registrerade kulturlämningar finns i just skogsmark.

Utbildningen består av flera kursavsnitt i ämnena:

- Lagar och regler
- Planera med hänsyn till kulturlämningar
- Hänsyn vid skogsbruksåtgärder
- Det långa tidsperspektivet

I skogen finns många områden med fossil åkermark. Det beror på att det tidiga jordbruket var mer markkrävande, med långa trädesperioder, jämfört med det modernare jordbruket. Tidigare uppodlad mark har därför successivt omvandlats till ängsmark, betesmark och även skogsmark. I dessa marker har fossil åkermark och många andra lämningar kunnat bevaras.

Fotot visar röjningsröse i skogsmark. Foto: Pär Connelid.

Utbildningens huvudsakliga målgrupper är:

- Ombud/planerare som ska definiera vilken hänsyn som krävs utifrån befintlig information och egna iakttagelser i samband planeringen inför arbetet
- Markägarna som ska tydliggöra information om hänsyn med mera i samband med beställningen av arbetet, liksom att vidmakthålla denna information i alla led
- Maskinförarna som ska genomföra skogsbruksarbete med korrekt hänsyn
- Intresserad allmänhet som rör sig ute i markerna och vill veta mer.

Fotot visar ett undersökt röjningsröse som har daterats till äldre järnålder, alltså cirka 2000 år gammalt. Det kringliggande landskapet innehåller flera välbevarade spår från denna tid; boplatser, gravar och odlingsspår med mera. Sådana välbevarade helhetsmiljöer finns nästan bara i skogsmark idag. Foto: Pär Connelid

Om lagar och regler

Kulturmiljölagen

Enligt kulturmiljölagen delas ansvaret för kulturmiljön av alla och envar. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön.

Skogsvårdslagen

Enligt skogsvårdslagen ska skador på övriga kulturhistoriska lämningar förhindras eller begränsas.

Miljöbalken ställer kunskapskrav

Som markägare har du ett ansvar att känna till om det finns kulturlämningar på din fastighet. Du har också ett ansvar att upplysa den som utför ett arbete på din fastighet om dessa finns.

Du som markägare och den som utför skogsbruksåtgärden har ett gemensamt ansvar för att lämningarna inte kommer till skada i samband med skogsbruksåtgärder.

Planera med hänsyn till kulturlämningar

Noggrann planering inför skogsbruksåtgärder är en förutsättning för att lyckas i alla steg.

Du får bland annat veta:

- var du hittar information om registrerade kulturlämningar
- hur hänsyn till dessa kan tas redan i planeringsstadiet
- vad de branschgemensamma riktlinjerna för god miljöhänsyn säger.

Vi har alla ett ansvar att skydda och värna våra kulturmiljöer.

Hänsyn vid skogsbruksåtgärder

Vad ska man tänka på i olika situationer?

- Förröjning
- Föryngringsavverkning
- GROT-skotning
- Markberedning
- Plantering
- Røjning
- Gallring
- Skogsbilvägar
- Avlägg

Bild som beskriver skogsbrukets alla processteg, framtagna av Skogforsk 2016.

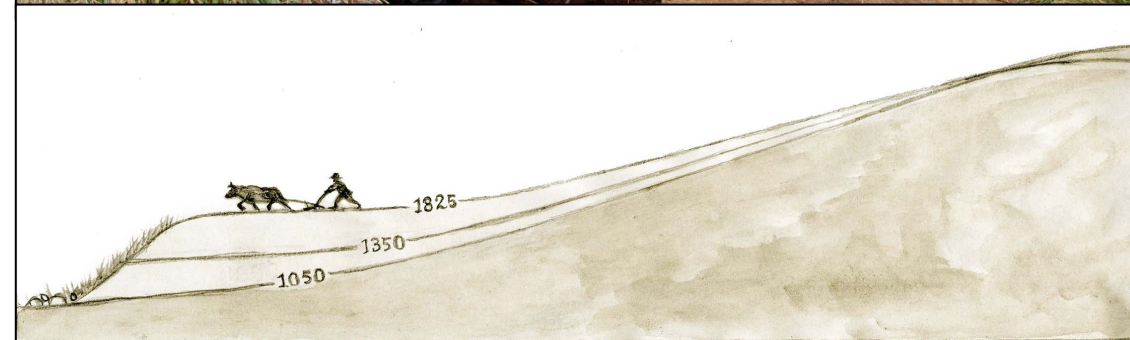

Det långa tidsperspektivet och kulturlämningars berättelser

Det har tagit många generationer och mycket slit att forma dagens kulturlandskap. Till exempel kan en odlingsterrass ha en mycket lång historia och omfatta många samhällsförändringar.

Bilden visar hur mäktig en odlingsterrass kan vara. Just denna terrass kan besökas i kulturreseptatet Äskhults by.

Äskhults by är ett kulturreseptat i Kungsbacka kommun. Här kan du uppleva landskapet såsom det såg ut och brukades kring 1825, före skiftena. Det skapar stor förståelse för hur de lämningar som idag är i skogen har kommit till och hur landskapet förr såg ut.

[Läs mer på Länsstyrelsen i Hallands
webbplats](#)

Kontakt

Har du frågor eller
funderingar kring
innehållet?

Hör av dig via e-post till:
halland@lansstyrelsen.se